

Krasen šport tudi za invalide

Na osnovni šoli Mirana Jarca se na vozičkih učijo igrati tenis

V telovadnici osnovne šole Mirana Jarca se deset invalidov na vozičkih že cel mesec uči tenis. To ne bi bilo seveda nič posebnega, če se tega športa ne bi učili prvi v Jugoslaviji. Obiskali smo jih v telovadnici in tako je nastal tale zapis.

Andrej Fende, vaditelj tenisa, sicer pa absolvent prava je

na lanskem seminarju teniških vadiateljev in učiteljev tenisa v Velenju slišal, da je v Združenih državah Amerike to zelo popularen šport, da ga prav zato igrajo tudi ljudje, ki so priklenjeni na vozičke in celo slepi. Sklenil je, da bo poskusil za ta šport navdušiti tudi naše invalide. Njegova zamisel je padla na plodna tla, saj so se fantje, ki že dalj časa pri Klubu

invalidskega športnega društva Olimpija trenirajo košarko, tako navdušili nad njegovo zamisljo.

Andrej Fende jim je posodil loparje in žogice ter jim ponudil brezplačne ure. Tako sedaj skupaj dva ali pa trikrat na teden trenirajo. Za njimi so že osnove in sedaj že igrajo v parih.

Kaj so vsi skupaj ugotovili? Da bo treba morda malo skrajšati igrišče, kajti za vozički se je težko poditi po enako dolgem igrišču kot to počno ljudje z zdravimi nogami, pa tudi mrežo bo treba nekoliko zvišati, da bo prilagojena njihovi višini na vozičku.

Lazo Ljubotina, sekretar Kluba invalidskega društva Olimpija, študent kemije, sicer pa Bežigradčan pravi: »To je je naravnost krasen individualni šport tudi za nas, ki smo na vozičkih. Zelo sem vesel, da nam ga je Andrej odkril in upam, da se ga bodo začeli učiti tudi drugi invalidi. Tudi za nas, ki smo na vozičkih ali pa prav zato – je pomembno, da se veliko gibamo. Če človek ne počne kar naprej nečesa, se začne celo sam sebi smiliti. To pa je najbolj grozno obdobje,« je povedal brez dlake na jeziku.

Deset fantov, ki sedaj z velikim veseljem trenirajo tenis, upa da bodo tudi v tem športu postali tako uspešni kot v košarki, kjer že vrsto let beležijo imenitne uspehe. Letos so bili na evropskem klubskem prvenstvu invalidov sedmi v Evropi. To je velik uspeh, če vemo, da je tekmovalo 30 ekip, in da imajo invalidi iz drugih držav kar za 10 kilogramov lažje vozičke, kar pomeni, da se lahko veliko hitreje gibljejo in seveda uspešneje tekmujejo.

NEVA ŽELEZNIK

Andrej Fende, vaditelj tenisa: »Vesel sem, ko vidim, kako dobro lahko igrajo tenis tudi fantje na invalidskih vozičkih.«

Lazo Ljubotina, sekretar Kluba invalidskega društva Olimpija: »Če smo dobri v košarki, ni vrag, da ne bomo še v tenisu.«

Pedagoginja Marija Čotič, ravnatelj Anton Kozole in Jagoda Tovirac med vajo solo petja.

GLASBENA ŠOLA FRANC ŠTURM OB 35-LETNICI

Težave s prostori

Glasbena šola Franc Šturm; ki deluje v naši in sosednji občini Šiški je te dni praznovala 35. letnico uspešnega delovanja. Kadar govorimo o tej šoli moramo skoraj vedno uporabiti besedico »naj«, kajti Glasbena šola Franc Šturm, kljub izredno slabim delovnim pogojem, dosega izjemne rezultate pri glasbeni vzgoji mladine.

S 1.700 učenci, ki imajo pouk kar na devetih lokacijah v 12 objektih, predstavlja največjo glasbeno šolo v Jugoslaviji. Zanimiv je še podatek, da je na šoli zaposlenih vsega skupaj 105 delavcev, (od tega 40 po pogodbi o delu in da se tu mladi lahko nauče igrati katerikoli instrument. Žal se jih največ odloči za klavir ali kitaro. Letos je kar 520 učencev, ki se uče klavirja, zato so mnogi, ki se žele vpisati tudi razočarani, ko jih v šoli zavrnejo. Pravzaprav jih niti ne zavrnejo, le predložijo jim, naj si izberejo kak drug instrument, kjer je manj učencev, ki pa ni nič manj zanimiv in uporaben kot

sta klavir in kitara. In ko že govorimo o kitarah ne moremo mimo dejstva, da sodijo ravno »kitare«, ki jih za Bežigradom vodi izvrsten pedagog Ljudmil Rus, med najkvalitetnejšo glasbeno skupino na šoli. To se kaže tudi po številnih priznanjih, ki jih ta ansambel dobiva na različnih srečanjih, ne le v Sloveniji in Jugoslaviji, ampak tudi v tujini.

»S poukom glasbe je treba začeti zgodaj. Pri nas imamo učence med šestim in triindvajsetim letom. Tisti starejši se uče solo petja. Ker pa takšno petje zahteva »stabilen« glas, se lahko vpišejo šele s sedemnajstimi ali osemnajstimi leti. Sicer pa šolanje traja šest do deset let,« pravi ravnatelj šole Anton Kozole, ki razen ravnateljskih dolžnosti poučuje še saksofon. »Zato, da sem v stalnem stiku z učenci, glasbo,« se nasmehne, ko ga vprašam ali nima kot ravnatelj največje jugoslovanske glasbene šole še dovolj drugih skrbi.

Zvem tudi to, da se nivo zna-

nja in zahtevnosti šole stalno dvigata in da sta danes takšna kot ga je imela pred dvema desetletjema srednja glasbena šola, da pa je nivo novo srednje glasbene šole danes tudi izjemno visok in da ga ni moč primerjati s tistim izpred dvajset ali trideset let.

»Naša šola je osnova za nadaljevanje študija glasbe na srednji šoli in akademiji. Tu si učenci pridobijo solidno osnovno znanje, a ne brez dela in truda. Kdor vztrajno ne vadi in se ne uči sproti, težko ob koncu leta naredi izpit, potreben za višji razred. Mi, pedagogi, pa se trudimo, da bi našim varovancem nudili kar največ,« zatrjuje ravnatelj Kozole. »Zavedamo se, da smo odgovorni staršem, ki v šolanje svojih otrok vlagajo »velike denarje«, pa tudi otrokom, ki porabijo veliko prostega časa za učenje instrumenta.

Pri nas ni merilo ocena na izpitu. Ta je drugotnega pomena. Za nas je bolj pomembno kako naši učenci igrajo in obvladajo instrument. Zato se tudi ne gleda na uro, ampak na rezultate dela. Le malokdo, ki ni sam učitelj na takšni šoli ve, kako budno »pazijo« na nas, na naše delo starši učencev. In prav je da so tako kritični,« poudarja ravnatelj.

Zato je tudi selekcija učiteljev zelo stroga. Ostane le tisti pedagog, ki se ves posveti svojemu vzgojno glasbenemu delu z mladino. Zato so vidni tudi rezultati. Ne le priznanja! Na šoli so bolj ponosni na vrsto, danes svetovno znanih, glasbenih umetnikov, ki so svoje prve akorde zaigrali ravno v tej šoli...

Žal pa za vsemi temi rezultati zaostajajo materialne možnosti šole. O sodobnih metodah pouka lahko le sanjarijo, saj nimajo sredstev, da bi si opremlili studio za snemanje, kabinet za predvajanje posnetkov in še marsikaj kat bi šola potrebovala, če ne želi zaostati v svojem razvoju.

Najbolj pa jih pesti prostorska stiska. Omenili smo že, da je Glasbena šola Franc Šturm raztresena po dvanajstih objektih na lokacijah. Vse te probleme pa se rešuje stihijsko, brez jasnih načrtov. Doslej še nobenemu urbanistu ni padlo na pamet, da bi v novi soseski, kjer bo živel denimo dvajset tisoč ljudi, zarisal še glasbeno šolo za sto ali tristo učencev. Še zlasti pereče je to vprašanje v naši občini, saj tretjino vseh učencev živi prav tu. Prostori na Smoletovi, na Črnučah in v Savskem naselju pa so vse prej kot primerni za glasbeni pouk. Zato bo potrebno v najkrajšem času resno razmisliti o prostorskih rešitvah, če želimo še naprej svoje otroke glasbeno izobraževati. Šola sama rešitve najbrže ne bo mogla najti!

D. ZADRAVEC

Pomaga tudi občina Bežigrad

Klubu invalidskega društva Olimpija finančno pomaga tudi skupščina občine Bežigrad, kar po svoje dokazuje, da imamo v naši občini dober posluš za invalide. Sicer pa dobijo od 20 do 30 starih milijonov dotacije na leto in enkratno denarne pomoči delovnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti: Litostroja, Iskre, Železarne Jesenice, Donita, Intertrada, Jugobankne, SO Domžale itd. Ko pa gostujejo na tujem, jim pomagajo naši delavci na zaslužnem delu. Pogosto tudi tako, da prespijo pri njih – namesto v dragih hotelih.

Stopnice – nepremagljive ovire

V Sloveniji živi približno tisoč ljudi na vozičkih. Nanj so priklenjeni, ker so zboleli za to ali ono boleznijo ali pa so ostali brez ene ali obeh nog, ker so se ponesrečili. Tem ljudem pa današnja arhitektura še kar naprej postavlja nemožne in nepremagljive ovire – stopnice. Pravzaprav v Ljubljani ni stavbe – tudi novejša ne, ki ne bi z vsaj eno ali raje večimi stopnicami preprečevala vstopa ljudem na vozičkih. In ne pozabite, da so stopnice ovira tudi za asmatike, srčne bolnike, nosečnice, mamice z vozički, stare ljudi itd.

TOZD KLIMA MONTAŽA IMP

Montažerjem ni lahko

Poslovanje tozda IMP Klima montaža, ki je ozko specializiran za montažo inštalacij prezračevanja in klimatizacije, je bilo v prvem četrtletju letos uspešno, saj je tozde dosegel približno stoo odstotno realizacijo. Za to obdobje si je plan realizacije zastavil nekoliko nižje kot za lansko prvo četrtletje zato, ker je pričakoval slabše možnosti pri doseganju realizacije, kot jih je imel lani v istem obdobju. Za letošnje prvo četrtletje je znašal plan realizacije 104 milijone dinarjev, dosežena realizacija pa 102 milijona dinarjev.

Celotni dohodek je bil 130 milijonov dinarjev; porabljena sredstva so znašala 62.600.000 dinarjev, dohodek pa 67 milijonov dinarjev.

V tem obdobju je tozde uresničil 13 odstotkov letnega plana realizacije, 22 odstotkov plana dohodka in kar 50 odstotkov blagovnega izvoza.

V klima dejavnosti se že več kot dve leti čuti upadajo konjunktura. To najbolj občuti tozde Klima montaža, ki je ozko specializiran za to dejavnost in nima možnosti za prekvalifikacije oziroma preusmeritve na druga dela. Zato so se v tem tozdu že pred nekaj leti odločili, da se bodo čim bolj angažirali za delo v inozemstvu. To pa pomeni za Klima montažo tudi pre-

cejšen blagovni izvoz z ozirom na usmeritev, da čim več montažnih del opravi v svoji delavnici – naredi polizdelke in izdelke – in jih potem izvažajo. Zato pa so zmogljivosti tozda na domačem tržišču manjše. Že dve leti pa se kljub temu Klima montaža ubada s problemom zasedenosti na domačem trgu, čeprav doslej njeni monterji še niso bili brez dela.

Da pa se ne bi v bodoče zgodilo, da bi ostali brez dela, so se odločili, da bodo povečali montažne zmogljivosti z novimi deli in novimi programi. Vpeljali so namreč proizvodnjo plastičnih kanalov in je ta dejavnost tako narasla, da potrebuje tozde dodatne proizvodne prostore. Formirali so grupo monterjev za izolacije. Z uvedbo HM prirobnic pa so skrajšali čas montaže. V ta namen je Klima montaža investirala v avtomatski stroj za izdelavo lahkih profilov iz pločevine, ki ga je nabavila iz Nemčije.

Kakšen je plan pogodb za letos? Bruto 845 milijonov dinarjev, neto pa 740 milijonov dinarjev. Iz lanskega leta so prenesli za 100 milijonov dinarjev pogodb. V 1. četrtletju so realizirali plan pogodb 26 odstotno, kar pomeni 190 milijonov dinarjev.

Pogodbe, ki jih sklepajo, so na robu sprejemljivosti že pri podpisovanju. Ko pa

začenjajo z montažo, se pojavijo problemi, ker se oprema, ki jo vgrajujejo, podraži in je tako njena cena potem višja, kot je v predračunu z montažo vred.

Med večjimi objekti, ki jih dela Klima montaža, je bolnica Igalo, kjer je nosilec montažnih del prezračevanja in klimatizacije. Za ta objekt dobavlja tudi kanale, kljub temu, da cena zanje še ni dogovorjena. Med večjimi objekti, za katere ima sklenjene pogodbe, so še Iskra Trbovlje, Koteks Tobus Ljubljana, Plutal Ljubljana, Viator Ljubljana, Terme Portorož, Predilnica Litija, Dekorativna Ljubljana.

In kako se Klima montaža bori za zmanjšanje stroškov?

Na organizacijskem področju je formirala oddelek za kalkulacije in pokalkulacije in na ta način kontrolira uspešnost poslovanja po posameznih objektih. Uvedla je kontrolo v proizvodnji, s katero zagotavlja kvaliteto izdelkov. Pri tem je uporabila take delavce v proizvodnji, ki so morali biti iz zdravstvenih razlogov razporejeni na druga dela.

Delavce v tozdu tudi stalno vzpodbujajo k racionalizaciji in k inovacijam v proizvodnji. Nekaj so že dosegli, saj so delavci z lašnim znanjem in izkušnjami izdelali napravo za krivljenje plastike. MARIJA PRIMC

Prve ure učenja.